

ASHRAM TIL ANDEDAM

Mødet med Østens religioner og spiritualitet udfordrer os som kirke til at tænke større

”Velkommen tilbage.... der er langt fra Indien til Danmark og måske endnu længere fra ashrammen til andedammen!” Sådan skrev en god ven, da min mand og jeg i december lige var vendt hjem fra et tre måneders dialogprojekt i Sydindien.

Indiens folkereligiøsitet og spiritualitet overvælder én. Den religiøse tro og praksis er en integreret del af livet - her er ingen overvejelse om religionens plads i det offentlige rum. I mødet med den flere årtusind gamle hinduistiske (og buddhistiske) visdomstradition og åndelige praksis, bliver ens tro, teologi og måde at være kirke på udfordret. Og opfattelsen af kristendommen som eneste vej til frelse bliver sat i perspektiv.

At finde sig selv – at finde Gud

”Hvem er jeg?” Det spørgsmål stillede den indiske guru Ramana Maharshi (død 1950). Vi besøgte hans ashram, som danner en smuk ramme for fordybelse. Ramana gav det enkle svar: gennem meditation og selvransagelse kan du finde din sande identitet – hvem du er, inderst inde, hinsides tanker, følelser, krop og livets omstændigheder. En grundtanke i hinduismen er, at alt er guddommeligt, og at mennesket har en guddommelig kerne. Ved at komme i kontakt med denne kerne, finder vi ikke bare os selv, men selve guddommen.

En og anden røst fra andedammen vil straks indvende, at mennesket er en synder. Gud må søges og findes uden for os selv, selvfor dybelse vil kun føre til selvoptagethed. Ja, faren for selvoptagethed kan naturligvis være der. Men en ensidig vægtlægning på mennesket som synder kan skabe unødigt afstand til mennesker af anden religiøs overbevisning. Giver det for øvrigt mening at hævde, at Gud er helt adskilt fra sin skabning?

At mennesket er en synder er desuden ikke alt, hvad kristendommen har at sige. Mennesket bærer Guds billede i sig og kan gennem selvbesindelse nå til et vist kendskab til Gud. Mennesket blev skabt i hans billede, til at ligne Gud, til at blive som Gud. Guds billede opfattes i den kristne tradition som et potentiale, som kan udfoldes, så jeg bliver den, jeg er skabt til at være. I denne proces bliver jeg mig selv, jeg bliver til, som Kierkegaard udtrykker det. Udfoldelsen af Guds billedet er ikke selvudvikling i populær forstand, men man kunne måske tale kristent om en udvikling af det Sande Selv?

Menneskets vej til Gud

”Religionerne er menneskets vej til Gud, mens kristendommen er Guds vej til mennesket”, lyder det fra andedammen. Denne opfattelse er meget udbredt, men forholdet mellem religionerne og kristendommen (som jo også er en religion), er mere komplekst end som så. Dels kommer det guddommelige til mennesket i Østens spiritualitet, dels er der for den kristne en vej at gå.

Den, der søger Gud og oplysning gennem meditation og askese har en stærk bevidsthed om, at indsigt er noget, der gives. Oplysning er noget, der sker med én – man *bliver* oplyst. Det gives af nåde og modtages passivt. Østen lægger vægt på åndelig disciplin, meditation, øvelse i at overvinde egoet og at udvikle medfølelse. Disciplinen bereder vejen for den guddommelige inspiration.

Også i den kristne tradition er den åndelige disciplin en nødvendighed. Man skelner mellem menneskets aktivitet gennem åndelige øvelser (bøn, faste, læsning og ritualer) og den passive tilegnelse af nåden – den aktive og den passive vej. Samspelet mellem mennesket og Gud sammenholdes hos Paulus, når han formaner de troende til at arbejde på deres frelse med frygt og bæven – ”for Gud er den, der virker alt”. Jeg fristes til at spørge: skyldes det i virkeligheden bekvemmelighed, når vi i vor lutherske sammenhæng lægger så stor vægt på den passive modtagelse af nåden?

I vores lutherske tradition findes det aktive aspekt. Luther selv har et langt mere nuanceret og dynamisk syn på retfærdiggørelsen end lutheranerne. Han advarer mod billig nåde, hvor frelsen ikke koster, og hvor syndernes forladelse bliver en sovepude. Han understreger, at den tilregnede

retfærdighed skal udfolde sig i den troendes liv, så han faktisk *bliver* retfærdig. Grundtvig kalder kristenlivet for et Kristusliv. Kristus selv udfolder sit liv i den troende.

Kristusvejen er kærlighedens vej

”De må jo forstå, at kristendommen er Sandheden!”, lød en røst, da jeg, hjemme igen, delte indtryk fra Indien. Var jeg nu ikke for positiv over for hinduismen? Tja, men nu er der bare det at sige til det, at det jo er Kristus, der er Sandheden og ikke kristendommen! Kan vi være tilbøjelige til at forveksle Sandheden med den del af den, vi har fået betroet i (vores udgave af) kristendommen? Kirken vidner gennem sin praksis og teologi om Jesus Kristus, som er sendt af Gud - til *verdens* frelse. Men der er mange begrænsninger i kirkens udtryk, præget som den er af vestlig kultur og tankegang. Dogmer vil altid kun være forsøg på at sætte ord på det udsigelige, som dybest set ikke kan forklares med ord. Hos de kristne mystikere findes udtrykket *Semper Major* – altid større. Sandheden er altid større end det, vi indtil nu har set og erfaret! Gud har åbenbaret sig fuldt ud i Jesus Kristus, men vi ser kun stykkevis. Kristus selv er større end kristendommen og hans nærvær kan spores overalt i verden. Denne erkendelse må åbne for den mulighed, at mennesker i andre traditioner kan gå Kristusvejen, uden at kende den kirkelig udgave af Kristus.

Vi mødte nogle indere, som ikke er hinduer, men tilbøder Gud som Nådeslyset hinsides kaste, dogmer og religion. Gennem meditation og uselvvisk tjeneste søger de forening med det guddommelige Nådeslys. Vi besøgte dem i deres ashram, hvor de hver dag bespiser hundredvis af fattige. Det gjorde indtryk at opleve deres selvhengivelse i tjenesten for andre. Er det ikke netop det, Jesus selv gør og opfordrer sine disciple til?

Jesus spørger ikke efter de rigtige meninger om ham, men tager imod den, der gør Guds vilje. At tro på Jesus er at følge ham på overgivelsens og kærlighedens vej. Den Opstandnes veje er uransagelige - han færdes frit overalt og inspirerer mennesker til sand indsigt og til at gå kærlighedens vej.

Vi er alle søgende

I Indien mødte vi mange vesterlændinge, som henter inspiration til deres åndelige vej i Østens visdom og åndelige praksis. Nogle har det bedste med fra deres kristne baggrund, andre tager afstand fra kirken, fordi de ikke dér oplever at blive mødt i deres åndelige søgen. De vil ikke nøjes med ord og dogmer, men søger spiritualiteten, den levede tro.

”Hvad skal det til for med al den søgen?”, lød endnu en røst. I virkeligheden er en kristen selv søgende og på vej. En kristen søger at få større indsigt i Sandheden, få større kendskab til Jesus Kristus og at blive en sand efterfølger. Jesus *er* Vejen, Sandheden og Livet, men ikke i eksklusiv betydning. Udsagnet må ikke reduceres til et dogme, som bruges til at sætte skel og dømme nogen ude.

Fra røret i andedammen til roen i ashrammen

Vi erkender stykkevis. Det betyder, at vi med ydmyghed må række den del af sandheden videre, som vi har fået betroet og tage imod den indsigt, Gud har givet til menneskeheden gennem andre mennesker og andre religioner.

I mødet med andre religiøse erfaringer og traditioner er det nødvendigt at skelne mellem det sande og dets skin. For eksempel må det fastholdes, at mennesket ikke i sig selv er guddommeligt, men af nåde får del i guddommelig natur. Men som kirke må vi ikke kun tænke i forskelle eller standse ved en vurdering af fænomenerne og idéerne. Vi må bestræbe os på at *møde* andre og ikke kun *forholde* os til andre.

Mødet med ashrammens visdom og spirituelle praksis udfordrer os som kirke til at give teologi og dogmer nyt indhold, og til at genopdage vores egen spiritualitet og åndelige praksis. Vi må bevæge os fra røret i andedammen til roen i ashrammen. Her er plads til fordybelse og mulighed for at tænke større om Gud, os selv og vore medmennesker.